

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА У ПЕНІТЕНЦІАРНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»)

Студентки 7 курсу **70** групи

галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки:

8.01010601 Соціальна педагогіка

Роговської Юлії

Керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
соціальної педагогіки та педагогічної
майстерності

С.М. Коляденко

Рецензент:

м. Житомир – 2015 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Зміст, принципи та методи соціально-педагогічної роботи	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Закономірності та принципи соціально-педагогічної діяльності в установах виконання покарань	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Виховна служба як суб'єкт соціально-педагогічної роботи в установах виконання покарань	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу I	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ II. ДЕМОКРАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМА УКРАЇНИ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Історія становлення пенітенціарної системи України	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Зміст, структура пенітенціарної системи України ...	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Розвиток кримінально-виправної системи через призму соціальної концепції України	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу II	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ III ДОСЛUDЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ В ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Програма вивчення соціально-педагогічної діяльності в пенітенціарних закладах України	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Вивчення діяльності фахівців пенітенціарних установ	Ошибка! Закладка не определена.
3.3. Контент-аналіз нормативно-правових документів кримінально-виконавчої політики України	Ошибка! Закладка не определена.
3.4. Охорона праці в галузі	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу III	Ошибка! Закладка не определена.
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	6

ВСТУП

Сучасні процеси реформування, що відбуваються у пенітенціарній системі України, передбачають залучення досить широкого кола фахівців і представників громадськості до участі у різних формах роботи у закладах пенітенціарної системи.

З прийняттям у 2003 році нового Кримінально-виконавчого кодексу, реорганізацією у 2010 році Державного департаменту України з питань виконання покарань у Державну пенітенціарну службу в Україні почалося докорінне реформування пенітенціарної системи на основі принципів гуманізації, соціальної переорієнтації та педагогізації процесу виконання покарань. Одним з основних засобів досягнення мети виправлення і ресоціалізації засуджених було висунуто соціально-виховну роботу.

Сучасні процеси реформування, що відбуваються у пенітенціарній системі України, передбачають залучення досить широкого кола фахівців і представників громадськості до участі у різних формах роботи з засудженими. Зокрема, йдеться про такого фахівця як соціальний педагог. Проте ще й сьогодні посада соціального педагога не внесена в кадровий список пенітенціарних установ.

Перед пенітенціарними установами України стоять складні соціально-педагогічні завдання, важливо не лише забезпечити реалізацію покарання у вигляді позбавлення волі, але й ресоціалізація правопорушників, їх соціальне оздоровлення. У той же час соціально-педагогічна діяльність в пенітенціарних закладах є складовою частиною виховної діяльності і часто втілюється фахівцями виховної служби.

Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених є встановлений порядок виконання і відбування покарання, суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загальноосвітнє і професійно-

технічне навчання, громадський вплив. Згідно ст. 123 Кримінально-виконавчого кодексу України, соціально-виховна робота – це цілеспрямована діяльність персоналу органів та установ виконання покарань та інших соціальних інституцій для досягнення мети виправлення та ресоціалізації засуджених [34, с. 64].

Аналіз сучасної наукової літератури дозволяє констатувати, що питання застосування форм та методів соціально-педагогічної роботи, місця та ролі соціального педагога в соціально-виховній роботі в умовах пенітенціарної установи залишається малодослідженим, але безперечно важливим. Тому нами вибрана тема дослідження: «Соціально-педагогічна робота у пенітенціарних закладах України».

Мета дослідження: вивчити зміст, форми та методи соціально-педагогічної роботи у пенітенціарних закладах України.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу щодо основних аспектів соціально-педагогічної роботи у пенітенціарних закладах України.
2. Провести аналіз планів роботи фахівців виховних служб для визначення змісту, форм та методів соціально-педагогічної роботи у виправних закладах України.
3. Провести контент-аналіз нормативно-правових актів кримінально-виправної системи України.
4. Скласти план роботи виховної служби пенітенціарної установи на рік з урахуванням соціально-педагогічного компоненту.

Об'єкт дослідження: соціально-педагогічна робота.

Предмет дослідження: зміст, форми та методи соціально-педагогічної роботи у виправних закладах України.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз наукової літератури з проблеми дослідження; аналіз і синтез базових категорій дослідження – пенітенціарна система, соціально-педагогічна робота, форми, методи;

проектування наслідків введення посади соціального педагога в штат пенітенціарних закладів; моделювання соціально-педагогічних впливів; аналіз та синтез причинно-наслідкових зв'язків у контексті дослідження; узагальнення висновків дослідження); емпіричні (глибинне інтерв'ю, аналіз документів).

Теоретичні засади дослідження: пенітенціарну систему України вивчали ціла низка вітчизняних дослідників: особливості пенітенціарної системи розглядали Л.В. Багрій-Шахматов, О.М. Бандурка, І. Г. Богатирьов, Т. А. Денисова, О. М. Джу́жа, В. М. Дрьомін, О. Г. Колб, В.О.Меркулова, В. П. Петков, Г. О. Радов, А. Х. Степанюк, В.М.Трубников, В.М. Синьов та ін., соціально-педагогічну діяльність в пенітенціарній системі – А.Й. Капська, С.С. Пальчевський, Є.І. Холостова, пенітенціарну психологію в своїх роботах досліджували В.С. Медведєв, А.І. Ушатіков, Б.Б. Казак і ін.

Практичне значення дослідження: висновки роботи доцільно використовувати при організації навчання та перепідготовці соціальних педагогів з питань пенітенціарної педагогіки.

Публікації за темою дослідження. Роговська Ю.В. Аналіз форм і методів виховної роботи в закладах пенітенціарної системи України / Ю.В. Роговська // Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник наукових робіт викладачів і студентів / за заг. ред. Н. П. Павлик]. – Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2015. – С. 58–62.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури (82 джерел) та додатків (трьох найменувань). Загальний обсяг роботи становить 106 сторінок.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Аналіз психолого-педагогічної літератури дав можливість розкрити теоретичні аспекти проблеми соціально-педагогічної роботи у пенітенціарних закладах України. Нам вдалося вивчити історію становлення пенітенціарної системи, структуру, її завдання та функції. Соціально-педагогічна діяльність в структурі виховної служби пенітенціарних закладів займає належне місце. Однак, посади соціального педагога поки що не передбачено штатними розписами пенітенціарних установ. Фахівці виховної служби використовують в своїй роботі такі групи методів: педагогічні, методи організації діяльності, стимулювання діяльності психологічні, соціологічні методи, власне соціально-педагогічні.

2. Провівши аналіз планів роботи фахівців виховних служб вдалося виділити психологічні форми та методи, які найчастіше використовують в пенітенціарних закладах: діагностичний мінімум, діагностика на визначення суїцидальних намірів; складання **психологічних** характеристик; ведення індивідуальних карток; консультативна робота за запитом. До педагогічних форм та методів роботи в пенітенціарних установах фахівці відносять: розробка рекомендацій щодо індивідуалізації виправних впливів; лекції, інструктажі, бесіди за запитом. Соціально-педагогічні форми та методи роботи: зустріч з представником церкви, організацій; інформування; налагодженні родинних зв'язків; лекції. Серед форм роботи переважає групова. Набір методів не є різноманітним.

3. В результаті проведеного контент-аналізу нормативно-правового забезпечення діяльності пенітенціарної системи вдалося виявити, що найбільший вміст соціально-педагогічного компоненту в Указі Президента

України «Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України», Кримінально-виконавчому кодексі України. З таблиці видно, що найбільше зустрічалося поняття «соціально-педагогічна/виховна діяльність». Цей показник може вказувати на актуальність соціально-педагогічної діяльності в закладах такого типу. Законодавство України сфери виконання покарань має соціально-педагогічний компонент і регулює соціально-виховну діяльність фахівців.

4. План роботи виховної служби пенітенціарного закладу з соціально-педагогічним компонентом вміщує крім педагогічних, психологічних, дисциплінарних заходів ще й суто соціально-педагогічні. Нами розроблений план роботи фахівця виховної служби пенітенціарного закладу на квартал включає 4 заходи соціально-педагогічного спрямування. На нашу думку, виконання цього плану розширить спектр соціально-педагогічної діяльності в пенітенціарних закладах.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєєнко Т.Ф. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / Т.Ф. Алексєєнко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін. // за ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
2. Амінов І. І. [Юридична психологія](#) / І. І. Амінов – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2007. – 458 с.
3. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді : теоретико-методологічні основи : монографія / Безпалько О. В. – К. : Наук. світ, 2006. – 363 с.
4. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Безпалько – К. : Центр учбової літ-ри, 2009. – 208 с.
5. Беца О.В. Пенітенціарна педагогіка : навчальний посібник / О. В. Беца, В. І. Кривуша, В. М. Синьов – К. : РВВ КІВС при УАВС, 1996. – 240 с.
6. Богатирьов І. Г Доктринальна модель побудови пенітенціарної системи України нового типу. Інноваційний проект / І. Г. Богатирьов – К. : НДУ, 2014. – 56 с.
7. Ветров Н. М. Пофілактика правонарушень среди молодежи / Н. М. Ветров – М. : Русалка, 1986. – 324с.
8. Голіна В. В Кримінально-виконавче право України / В. В. Голіна – Х. : Право, 2011 – 328 с.
9. Головіна О.Г. Основи соціальної економіки: підручник / О.Г. Головіна. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 648 с.
10. Головні історичні події розвитку пенітенціарної служби України. Історія пенітенціарної системи України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/626509>

11. Гунов Д.В. Пенітенціарна система України: історичний розвиток, сучасні проблеми та перспективи реформування : монографія / Д. В. Ягунов ; Державна пенітенціарна служба України. – 4-те вид., перероб. та доп. – О. : Фенікс, 2011.
12. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята 16 липня 1990 р. // ВВР УРСР. –1990. —№ 31. – Ст. 429.
13. Джуж О. М. Кримінально-виконавче право України : підручник / за заг. ред. О. М. Джужа. – К. : Атіка, 2010. – 752 с.
14. Дзера М.М. Політологічний словник / М.М. Дзера. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://subject.com.ua/political/dict/1226.html>
15. Докторович М. О. Соціальна робота у пенітенціарній системі / М. О. Докторович // Педагогічний альманах. – 2010. – Вип. № 5. – С. 204-207.
16. Доній В. М. Реабілітаційна педагогіка на рубежі ХХІ століття: наук. - метод. зб. / В.М. Доній – К. : ІЗМН, 1998. – Ч. 2. – 520с.
17. Жукова В. Социальная работа с осужденными : учебное пособие / под ред. В. Жукова, М. Галагузовой. – М. : Изд-во МГСУ, 2002. – 256 с.
18. Зверева І. Д. Соціальна педагогіка : теорія і технології : підручник / за ред. І. Д. Зверева. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 316 с.
19. Зверева І. Д. Соціальна, педагогічна та психокорекційна робота з неповнолітніми, засудженими до покарань, не пов'язаних із позбавленням волі : метод. посіб. з питань реабілітації у громаді неповнолітніх засуджених / авт.-упоряд. : Т. П. Авельцева, З. П. Бондаренко, Н. В. Зимівець; наук. ред. І. Д. Зверева. – К. : Наук. світ, 2006. – 277 с.
20. З.У. Про Державну кримінально-виконавчу службу України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>
21. Казначеева Д. В. Історико-правовий аналіз виникнення та розвитку інституту умовно-дострокового звільнення від відбування

покарання / Д. В. Казначеева // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 3. – С. 54–62.

22. Калюжний Р. А. Актуальні засади побудови пенітенціарної доктрини та пенітенціарної політики / Р. А. Калюжний, І. С. Сергєєв // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2000. – № 5. – С. 6 – 10.

23. Капська А. Й. Соціальна робота : технологічний аспект : навчальний посібник / За ред. проф. А. Й. Капської – К. : Центр навчальної літератури, 2004 – 352 с.

24. Капська А. Й. Соціально-педагогічна робота як інструмент соціальної політики / А. Й. Капська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=23&c=263>

25. Капська А. Й. Технології соціально-педагогічної роботи / за заг.ред. А. Й. Капської. – К. : Центр навчальної літератури, 2000. – 423с.

26. Караман О. Л. Методи соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах / О. Л. Караман // Вісник Черкаського університету. Наукові записки. Серія : Педагогіка. – 2011. – № 203. – Частина 1. – 316 с.

27. Караман О. Л. Технологія соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарному закладі / О. Л. Караман // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – № 4. – Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ : 2013. – Ст. 20-25.

28. Коваль А. Т. Соціальна педагогіка / А. Т. Коваль, І. Д. Зверєва, С. Р. Хлебнік. – К. : ІЗМН, 1997. – 392 с.

29. Коваль В. В. Соціалізація неповнолітніх у пенітенціарних установах : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. „Соціальна педагогіка” / Вадим Володимирович Коваль ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. - К., 2010. – 22 с.

30. Концепція кадрового забезпечення діяльності пенітенціарної системи // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – Вип. 2. – К., 1997. – С. 10-21.

31. Кривуша В. І. Кадрова, виховна, соціальна психопрофілактична робота в ОВС / В. І. Кривуша, Т. В. Кушнірова, В. М. Синьов. – К. : КІВС, 2002. – 120 с.
32. Кривуша В. І. Виховний потенціал дозвільних занять засуджених та умови його реалізації / В. І. Кривуша, В. М. Синьов // Гуманізація процесу виховання неповнолітніх засуджених в Україні. – Х. : Фоліо, 1999. – С. 51-59.
33. Кривуша В. І. Вплив творчої спадщини А. Макаренка на розвиток вітчизняної та світової пенітенціарної педагогіки (пенітенціарна педагогіка - педагогіка перевиховання, яка ґрунтується на спонуканні особистості до каяття за скоєні злочини) / В. І. Кривуша, В. М. Синьов // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 128-132.
34. Кривуша В. І. Пенітенціарна педагогіка в основних запитаннях і відповідях / В. І. Кривуша, В. М. Синьов – К. : КІВС, 1998. – 118 с.
35. Кримінально-виконавчий кодекс України. – Х. : „ІГВІНІ”, 2001. – 96 с.
36. Кудин С.В. Становлення і розвиток кримінального права України у Х 1-й пол. ХУІІ ст.: Дисс. канд. юрид. наук. / С. В. Кудин – К. : Київський державний ун-т, 2000. – 203 с.
37. Литвак О.М. Державний вплив на злочинність. Кримінологічно-правове дослідження / О.М. Литвак – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 280 с.
38. Макаренко А. С. Педагогічна поема / А. С. Макаренко. – В 7 т . т. 5. – М.: ИТРК, 2003. – 421 с.
39. Максимова Н. Ю. Особливості роботи психолога в секторі де утримуються засуджені до довічного позбавлення волі : [метод. рекомендації] / Н. Ю. Максимова. – К., ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 96 с.
40. Медведев В. С. Професійне спілкування пенітенціарного персоналу / В. С. Медведев, В. М. Синьов, С. І. Скоков – К. : КІВС, 2003. – 158 с.
41. Медведев В. С. [Кримінальна психологія: Підручник](#) / В. С. Медведев – К. : Атіка, 2004.– 368 с.

42. Наказ Міністерства юстиції України Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13>

43. Організація роботи персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з підготовки засуджених до звільнення : наук.-практ. посіб. / уклад.: В. І. Борисов [та ін.]. – Х. : ХНУВС, 2011. – 332 с.

44. Оржеховська В. М. Соціально-педагогічні проблеми девіантної поведінки неповнолітніх у сучасних умовах / В.М. Оржеховська // Педагогіка і психологія. – №4. – К. : Вісник Академії педагогічних наук України, 1995. – 454 с.

45. Осауленко А.О. Розвиток кримінально-виконавчої системи України в період становлення української державності / А. О. Осауленко – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravoznavec.com.ua/period/article/>

46. Пальчевський С.С. Соціальна педагогіка / С.С. Пальчевський – К. : Кондор, 2005. – 454с.

47. Паньонко І. М. Апарат управління Запорізької Січі (сер. XVI ст.-1775 р.): Дисс. канд. юрид. наук. / І. М. Паньонко – Львів : Львівський національний ун-т, 2000. – 178с.

48. Парфенович І. О. Технологія перевиховання й виправлення засуджених неповнолітніх. / І. О. Парфенович // Педагогіка і психологія професійної освіти – № 3. – Львів : Національний університет “Львівська політехніка”, 2001 р. – 146с.

49. Парфенович І. О. Технологія перевиховання й виправлення засуджених неповнолітніх / І. О. Парфенович // Педагогіка і психологія професійної освіти. – № 3. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2001. – 246с.

50. Пенітенціарна політика України та нова концепція педагогічної діяльності установ виконання покарань / Актуальні проблеми сучасної пенітенціарної політики України. – К. : РВВ КІВС при УАВС, 1996. – С. 7-15.

51. Піча В. М. Все про соціальну роботу : навчальний енциклопедичний словник-довідник / [за науковою ред. д.с.н., проф. В. М. Пічі.]. – 2-ге вид., виправ. – Львів : “Новий Світ – 2000”, 2013. – 616 с.
52. Попелишко О. Пріоритетні напрямки попередження та протидії [правопорушенням](#) і злочинності / О. Попелишко // Психолого-педагогічна [ідеологія: Матеріали](#) методол. семінару АПН України, 12 листопада 1998 року. – К. : АПНУ, 1998. – 541с.
53. Пташинський О. Б. Пенітенціарна система України : монографія / О. Б. Пташинський // НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2004. – 204 с.
54. Радіонов Г.О. Хрестоматія з історії пенітенціарної системи України / За ред. Г. О. Радінова, І. І. Резника. – К. : РВВ КІВС, 1998. – Т.І. – Ч.1. – 414с.
55. Реабілітаційні програми для малолітніх правопорушників. Науково-методичний посібник – Чернігів : ЧЦССМ, 2002. – 196 с.
56. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога / Е. И. Рогов – М. : ВЛАДОС, 2001. – С. 573-580
57. Сейко Н.А. Соціальна педагогіка: методичний посібник / Н.А. Сейко. – Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 260 с.
58. Синьов А. М. Робоча книга пенітенціарного психолога / за ред. А. М. Синьова та В. С. Медведева. - К. : КІВС, 2000. – 210 с.
59. Синьов В. М. Методи перевиховання неповнолітніх в умовах позбавлення волі / В. М. Синьов, В. І. Кривуша, О. В. Беца – К. : КІВС, 2003. – С. 66-84.
60. Синьов В. М. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців / В. М. Синьов, Г. М. Радов, В. І. Кривуша, О. Б. Беца. – К. : МП "Леся", 1997. – 272 с.
61. Синьов В. Педагогіка співробітництва та особливості її застосування у процесі перевиховання неповнолітніх засуджених / В. Синьов,

В. Кривуша // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – №2. – К. : МП"Леся", – с.42

62. Сорочинська В. Є. Організація роботи соціального педагога / В. Є. Сорочинська – К. : Кондор, 2005. – 198с.

63. Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі: Державний центр соціальних служб для молоді. Державний департамент України з питань виконання покарань – К. : центр соціальних служб для молоді, 2003. – 168 с.

64. Соцький Ю. Позбавлення волі в системі кримінальних покарань України (історичний, правівий та соціальний аспект) / Ю. Соцький // Право України – 2003. – № 9. – С. 118-120.

65. Скибицкий В.В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания наказания / В. В. Скибицкий. – К.: Научная мысль. – 2001.

66. Степанюк А. Х. Засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі : [монографія] / [А. Х. Степанюк, І. С. Яковець, О. В. Лисодєд та ін. ; за заг ред. д.ю.н., проф. А. Х. Степанка]. – Х. : Кроссроуд, 2011. – 326 с.

67. Сухова А. Н. Социальная работа в пенитенциарных учреждениях : учеб. пособие / под ред. А. Н. Сухова. – М. : Изд-во Московского психолого-социального института, 2011. – 342 с.

68. Тацій В. Я. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. комент. : у 2 т. / за заг. ред.: В. Я. Тацій [та ін.]. – 5-те вид., доповн. – Х. : Право, 2013. – 376 с.

69. Технології роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: Державний центр соціальних служб для молоді державного комітету України у справах сім'ї та молоді. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php>

70. Указ президента України Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України –

[Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/631/2012>

71. Хара В. Г. Проект 3.У. Концепція соціальної держави України / В. Г. Хара, О. М. Стояном, Я. М. Сухим. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.cpsr.org.ua/index.php/](http://www.cpsr.org.ua/index.php/)

72. Харченко С. Я. Пенітенціарна педагогіка : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, О. Л. Караман, Н. П. Краснова – Луганськ : Вид-во ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2011. – 329 с.

73. Холостовой Е. И. Технологии соц. Работы / под ред. Е. И. Холостовой – М. : ИНФРА, 2001. – 327с.

74. Хомлюк В. И. Особенности психологической работы с осужденными : [метод. пособ.] / [сост. В. И. Хомлюк, В. М. Дзюбенко ; под. ред. Ю. И. Калинина]. – Донецк : Донецкий Мемориал, 2001. – 33 с.

75. Чернявська О. В. Технології соціальної роботи / О. В. Чернявська – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 72 с.

76. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи / В. М. Шахрай, Л. П. Шеремет, В. Г. Чугаєвський, Т. В. Кравченко – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.

77. Шемшученко Ю. Естетичне виховання у процесі ресоціалізації засуджених / за ред. Ю. Шемшученка [та ін.] // Право та культура: теорія і практика. – К. : МП "Леся", 1997. – 238 с.

78. Donald R. The nature and effectiveness of correctional techniques / R. Donald. – Journal of Criminal Law and Criminology. – Volume 38. – <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/jclc>

79. Hawley J. Prison education and training in Europe current state-of-play and challenges / Jo Hawley, Ilona Murphy, Manuel Souto-Otero. – May 2013. – http://ec.europa.eu/education/adult/doc/survey/survey_en.pdf

80. Ife J. Human rights and community work: Complementary theories and practices. International Social Work / J. Ife, L. Fiske – Australia: PAH, 2006. – 49. – 307 p.

81. McNeill F. 21st Century Social Work / Fergus McNeill, Susan Batchelor, Ros Burnett, Jo Knox – Crown copyright: Edinburgh, 2005. – 46 p.

82. Social Work Research and Evaluation: Foundations in Human Rights and Social Justice. –
http://www.pearsonhighered.com/assets/hip/us/hip_us_pearsonhighered/samplechapter/0205594948.pdf